

Zápis z 26. zasedání Monitorovacího výboru Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání (MV OP VVV)

Datum konání:	4. května 2023
Místo konání:	MŠMT, Karmelitská 529/5, Praha 1, zasedací sál C 81
Účastníci jednání:	členové, pozorovatelé a hosté MV OP VVV dle prezenční listiny
Předsedající:	PhDr. Mgr. Václav Velčovský, Ph.D. (předseda MV)
Číslo jednací:	MSMT-9812/2023-6

Program

Hlavní události od minulého MV OP VVV

Přehled čerpání, predikce a plnění pravidla N+3

Informace o plnění výkonnostního rámce OP VVV

Výroční zpráva OP VVV za rok 2022

Komunikační aktivity OP VVV

Strategický realizační plán 2023 – pololetní vyhodnocení

Informace o realizaci IPs:

- Úvodní informace k IPs
- Společné vzdělávání a podpora škol krok za krokem (APIV A) – NPI ČR
- Podpora společného vzdělávání v pedagogické praxi (APIV B) – NPI ČR
- Komplexní systém hodnocení (KSH) – ČŠI
- Národní centrum pro elektronické informační zdroje (CzechELib) – NTK
- Systémová podpora implementace a řízení Národní (RIS3) – MPO
- Informace MŠMT k využitelnosti výstupů IPs v oblasti akčního plánování

Různé

- Evropský rok dovedností

Začátek jednání v 9:40 hod.

Zahájení, úvodní slova

PhDr. Mgr. Václav Velčovský, Ph.D. (předseda MV), MŠMT, přivítal přítomné na 26. zasedání MV OP VVV. Na úvod se vyjádřil ke stavu a výsledkům OP VVV a zmínil i návaznost OP JAK.

Upozornil, že jednání je z důvodu zpracování zápisu nahráváno. Dále konstatoval, že MV je usnášénischopný, a představil program zasedání (dle prezentace snímky č. 2 a 3). K programu nebyly vzneseny připomínky a byl konsensuálně schválen.

Monitorovací výbor OP VVV schvaluje návrh programu zasedání v souladu s podkladem č. 1.0 pro 26. zasedání MV OP VVV.

Přijato konsensuálně.

Pavel Tychtl, DG EMPL, EK, se rovněž ujal úvodního slova. Pogratuloval k volbě nového prezidenta a nástupu nového ministra školství, mládeže a tělovýchovy. Zmínil tzv. Country report (každoroční hodnocení členských států) a z něj vyplývající doporučení, tzv. Country-Specific Recommendations, která budou v brzké době zveřejněna. V návaznosti (nejen) na Národní plán obnovy zmínil důležitost ekologické výchovy a upozornil, že na závěr zasedání má přichystanou prezentaci k Evropskému roku dovedností.

Hlavní události od minulého MV OP VVV

Mgr. Aneta Caithamlová, MPA (místopředsedkyně MV), MŠMT, dle prezentace (snímky č. 3 až 10) představila aktuální stav OP VVV – vyhlášené výzvy, přehled čerpání a informace o plnění výkonnostního rámce OP VVV. Vyjádřila se i k problematice přezávazkování programu. Finanční řízení OP VVV bylo nastaveno na základě zpracovaných analýz čerpání prostředků z předcházejícího programového období, nicméně s příchodem pandemie covid-19 nastala nepředvídatelná změna situace. ŘO podpořil příjemce podpory, kteří jsou v naprosté většině financováni z veřejných prostředků, možností prodloužit projekty a úspěšně je tak dokončit. V opačném případě by došlo k fatálním dopadům na rozpočty škol a výzkumných organizací. Prodlužování projektů a hledání možností jak je úspěšně dokončit však nutně znamenalo zvýšenou finanční náročnost a spolu s bezprecedentním vzestupem cen a rovněž změnou kurzu CZK/EUR to způsobilo prakticky úplné dočerpávání rozpočtů projektů. V neposlední řadě se projevila i minimální chybovost příjemců podpory v projektech. Nyní je problematika přezávazkování řešena s MMR a PCO.

Strategický realizační plán 2023 – pololetní vyhodnocení

Ing. Helena Barbořáková, MŠMT, představila Pololetní vyhodnocení Strategického realizačního plánu na rok 2023 OP VVV (dle prezentace snímky č. 11 až 13).

Nebyly vzneseny žádné dotazy ani připomínky.

Monitorovací výbor OP VVV bere na vědomí předložené Pololetní vyhodnocení Strategického realizačního plánu na rok 2023 OP VVV ve znění podkladového materiálu č. 2.2 pro 26. zasedání MV OP VVV.

Hlasování: Přijato všemi hlasy.

MV OP VVV schválil Usnesení č. 1 v příloze zápisu.

Komunikační aktivity OP VVV

Bc. Jan Frisch (ředitel odboru technické pomoci), MŠMT, podle prezentace (snímky č. 14 a 15) představil komunikační aktivity OP VVV a jejich zaměření především na propagaci úspěšných projektů.

PhDr. Mgr. Václav Velčovský, Ph.D., prezentaci doplnil o pozvání na zářijovou společnou konferenci OP VVV (ukončování) a OP JAK (zahájení), která bude provedena v novém formátu (propojení témat).

Výroční zpráva OP VVV za rok 2022

PhDr. Mgr. Václav Velčovský, Ph.D., stručně shrnul informace k Výroční zprávě, která byla součástí zaslaných podkladů (dle prezentace snímky č. 16 až 18).

Mgr. Sri Kumar Vishwanathan, Vzájemné soužití, o.p.s., vznesl dotaz na existenci vnitřního systému hodnocení z hlediska kvality a spokojenosti příjemců podpory, jelikož tyto informace ve Výroční zprávě nenašel.

PhDr. Mgr. Václav Velčovský, Ph.D., vysvětlil, že toto není součástí struktury Výroční zprávy. Spokojenost uživatelů je předmětem evaluací prováděných jak ze strany MMR-NOK, tak i dílčích OP VVV.

Monitorovací výbor OP VVV

schvaluje Výroční zprávu o implementaci Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání za rok 2022 ve znění podkladového materiálu č. 3.2 pro 26. zasedání MV OP VVV a

pověřuje Řídící orgán OP VVV předložit Výroční zprávu Evropské komisi a v jejím konečném znění zohlednit připomínky Evropské komise či provést nutné technické úpravy v souvislosti s administrací zprávy v informačních systémech MS2014+ a SFC2014.

Hlasování: Přijato všemi hlasy.

MV OP VVV schválil Usnesení č. 2 v příloze zápisu.

Úvodní informace k IPs

Mgr. Stanislav Tvaroh (ředitel odboru administrace projektů regionálního školství), MŠMT, poskytl přehled a základní informace k realizaci IPs v OP VVV včetně stručného shrnutí provedených intervencí a následně poskytl informace o realizaci IPs v rámci OP JAK (viz prezentace snímky č. 19 až 26).

Společné vzdělávání a podpora škol krok za krokem (APIV A)

Mgr. Petra Kolářová, Národní pedagogický institut ČR, představila závěrečnou prezentaci projektu APIV A (snímky č. 31 až 42).

Podpora společného vzdělávání v pedagogické praxi (APIV B)

Mgr. Tomáš Machalík, Ph.D., Národní pedagogický institut ČR, představil závěrečnou prezentaci projektu APIV B (snímky č. 43 až 55).

Pavel Tychtl se dotázal, zda se při realizaci projektu APIV A ve výzkumu zaměřovali na hlavní bariéry společného vzdělávání z pohledu učitelů a jestli existují návrhy, jak identifikované bariéry odstranit.

PhDr. Jiřina Novotná, Národní pedagogický institut ČR, odpověděla, že byla prováděna šetření na úrovni mateřských, základních i středních škol a identifikované bariéry se lišily podle stupně vzdělávání, na kterém k inkluzivní výuce dochází. Byly identifikovány bariéry na úrovni samotných pedagogů týkající se osobnosti učitele, jeho postojového nastavení, schopnosti spolupráce s asistenty, jejich pedagogické vybavenosti i dovedností aplikovat inkluzivní přístupy v praxi. Učitelé jsou ochotni vzdělávat inkluzivně, ale nevidí pro toto vzdělávání dostatečně naplněné podmínky. Další bariéry byly identifikovány na úrovni školy. Opakovaný výzkum v letech 2018 a 2022 ukázal, že velkému množství škol chyběla společná idea ovlivňující kulturu školy, jak přijímat různost, a proto u nich nedošlo v oblasti inkluze k posunu. Existují bariéry materiální, ovlivňující školu zvenku, tj. např. nedostatečné pedagogické a prostorové kapacity pro individuální práci s dítětem či pro dělení tříd. Dalším problémem je personální zajištění pro podpůrné profese, jen výjimečně mají školy psychologa, speciálního pedagoga či dostatečné kapacity výchovného poradce a dostatek asistentů. Další bariéra vznikala u rodičů z důvodu jejich emotivních reakcí na společnou výuku. Dále pak bariéry na úrovni systému týkající se financí, řízení či personálního nedostatku učitelů. Bariér bylo identifikováno mnoho, školy však přesto k inkluzi směřují. Podobné problémy řešily i ostatní státy, které na začátku vycházely z obdobné pozice jako Česká republika.

Mgr. Aneta Caithamlová, MPA, připomněla, že OP VVV není jediným nástrojem státu, který tuto problematiku řeší, ale věří tomu, že k řešení významně přispívá.

Mgr. Jaromír Beran (zástupce vrchního ředitele sekce vzdělávání a mládeže), MŠMT, souhlasil, že Česká republika se nachází na cestě ke společnému vzdělávání, nelze očekávat, že s provedením legislativních změn dojde okamžitě ke změně postojů a přístupu pedagogů a škol. Je též nutno vzít v potaz, že v době, kdy výzkum probíhal, byla situace silně ovlivněna pandemií covid-19, kdy školy musely řešit diametrálně odlišné problémy.

K tématu speciálních pedagogů a psychologů doplnil, že se jedná o dlouhodobý problém českého školství a že díky OP JAK probíhá pilotáž modelu podpory těchto pozic s cílem převzetí modelu do národního financování. Obě pozice se tak stanou stabilní součástí pedagogických sborů na školách a nebudou už limitovány trváním projektů, ze kterých byly financovány.

Pavel Tychtl se dále dotázal, jak bylo reflektováno v rámci inkluzivních koncepcí krajů téma segregovaných škol.

Mgr. Tomáš Machalík, Ph.D., vysvětlil, že inkluzivní koncepce reflektují jak stav, tak priority daných území, pro něž je zpracovávají lokální realizátoři. Ti v nich vždy kladou důraz na své priority, např. ve Zlíně či Plzni jako vysokou prioritu zvolili podporu nadaných dětí. Ze strany konzultantů bylo upozorňováno, že mohou existovat lokality, kde dochází k přetrvávání segregovaných škol, ale tomuto tématu se ne vždy dostalo, i z důvodu omezených finančních prostředků, nejvyšší priority.

Mgr. Sri Kumar Vishwanathan sdělil, že v roce 1997 bylo umožněno prvnímu dítěti ze zvláštní školy přejít do běžné základní školy díky poskytnutému doučování. Tehdy byla 27x vyšší pravděpodobnost ve srovnání s většinovou populací, že se romské dítě dostane do zvláštní školy, což poukazovalo na nereálnou 80% mentální retardaci romských dětí. Byla podána žaloba D. H. a ostatních proti České republice kvůli diskriminaci romských dětí, ale nedošlo k příliš velkému posunu. Pokud nedokážeme společně učit všechny děti, povede to k rozpadu společnosti. Žádá, aby evropské peníze podporovaly inkluzivní aktivity nevládních organizací či vytvoření fokusní skupiny, kde by byly předávány potřebné

výstupy. Existují ale i pozitivní případy, např. první setkání ostravských romských vysokoškoláků apod. Zdůraznil, že důležitá je včasná péče, její financování však dosud není standardem.

PhDr. Mgr. Václav Velčovský, Ph.D., reagoval, že uvedená čísla se vztahují k situaci, než byla 1. ledna 2019 zrušena příloha Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání upravující vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením (RVP ZV-LMP). Od té doby jsou všichni žáci vzdělávání jednotně. Pokud poradna navrhne umístění do školy zřízené podle § 16 odst. 9 školského zákona, pak se tak děje na základě etnický neutrálního testu. V současné době podíl romských dětí na celkovém počtu dětí v základních školách osciluje kolem 3,6 %, ve speciálních školách je to kolem 12 %. Za převažující důvod tohoto stavu však nelze považovat diskriminaci, ale ovlivňují jej např. i určité vzdělávací strategie rodičů romských dětí, kteří další dítě posílají do stejné školy, kterou navštěvovaly starší děti. Nejde jen o přenastavení systému, ale i o ovlivnění dalších skutečností.

Mgr. Silvie Pýchová, Asociace Zelený kruh, uvedla, že výstupy z obou projektů APIV A i APIV B považuje za hodné ocenění, chybí jí však systémové doporučení, jak s nimi dále pracovat.

PhDr. Mgr. Václav Velčovský, Ph.D., reagoval, že se zde řeší otázka kohezní politiky, která vychází z národní politiky, ale nemůže jí suplovat ani překrývat.

Mgr. Sri Kumar Vishwanathan uvedl, že jedním z dalších úkolů je i najít způsob, jak identifikovat romské žáky. Úřad pro ochranu osobních údajů potvrdil, že existují metody, jak sběr legálně provést.

PhDr. Mgr. Václav Velčovský, Ph.D., vysvětlil, že není problém v identifikaci, ale v možnosti jejich evidence na úrovni školy.

Mgr. Markéta Seidlová, Českomoravská konfederace odborových svazů, potvrdila, že mnohdy sami romští rodiče požadují zařazení dítěte do speciální školy. Je přesvědčena, že ze systémového, legislativního hlediska stát provedl pro inkluzi velký krok.

Mgr. Sri Kumar Vishwanathan reagoval, že problém na straně rodičů také vnímá, znovu zdůraznil potřebu vytvoření platformy řešící problémy jak ze strany rodičů, tak i učitelů, hledisko financování a další aspekty.

PhDr. Mgr. Václav Velčovský, Ph.D., připomněl vytvoření a obsazení nového vládního postu zmocněnkyně pro záležitosti romské menšiny, se kterou je vyjednávána i účast v Monitorovacím výboru OP JAK.

Pavel Tychtl sdělil zkušenosti z proběhlých konzultací na Brněnsku a Ostravsku, kdy sice rodiče preferují setrvání dětí v romských školách z důvodu, že se tam děti cítí v bezpečném prostředí s iluzorním školním úspěchem, pak ale následně čelí na běžné střední škole realitě vedoucí k předčasnému ukončení studia. Stejně tak školský management v územích příliš aktivně nepřistupuje k rušení segregovaných škol, protože se obává kritiky zejména ze strany rodičů majoritní populace. Situace proto zůstává neřešena.

Ing. Dan Jiránek, Svaz měst a obcí ČR, upozornil, že neexistuje možnost ředitelům nařídít přijetí žáků na základě etnického původu. Je sice definována spádová oblast školy, ale v mnohých případech rodiče romských dětí nemají nahlášený trvalý pobyt, formálně pak mají všichni bydliště na jedné adrese ve městě a škola musí přijmout všechny děti, které se z tohoto místa hlásí. Pravidlo spádovosti nefunguje nejen při řešení rovnoměrného rozmístění romských dětí, ale ani v případech motivovaných rodičů, kteří účelově přehlašují trvalý pobyt dětí, aby je dostali na vybrané školy.

PhDr. Mgr. Václav Velčovský, Ph.D., uvedl, že je též rozdíl mezi vnímáním romské otázky jako sociální a jako etnické. EK kritizuje Českou republiku, že romskou otázku vnímá především jako sociální. Druhý pohled spočívá v zachování kulturních specifíků, ať již je jedinec ze sociálně slabého prostředí, či nikoliv.

Doc. PhDr. et PhDr. Martin Kaleja, Ph.D., Úřad vlády ČR – Rada vlády pro záležitosti romské menšiny, souhlasil, že vzdělávání Romů je věcí sociální i etnickou, a uvedl, že se často u individuálních případů směřuje ke generalizaci a je požadována systemizace na nich založená. Dále upozornil, že pokud mají být někomu poskytnuty prostředky, musí být vždy viditelný výsledek. Položil otázku, k jakému posunu došlo ve vzdělanostní úrovni romské menšiny za dobu od vstupu do EU a kdo profituje z poskytované podpory – romská menšina či ti, kdo pro ni realizují programy podpory?

PhDr. Mgr. Václav Velčovský, Ph.D., potvrdil, že toto považuje za důležité téma, upozornil, že však neexistuje mechanismus umožňující, aby příjemcem dotace bylo konkrétní dítě či rodič. Příjemcem může být škola, která může řešit hendikepy žáků, nebo např. „proromská“ nezisková organizace, nelze však předem říci, která varianta bude úspěšnější.

Komplexní systém hodnocení (KSH)

Mgr. Tomáš Zatloukal, MBA, LL.M., MSc. (ústřední školní inspektor), Česká školní inspekce, představil závěrečnou prezentaci projektu KSH (snímky č. 61 až 72).

Nebyly vzneseny žádné dotazy ani připomínky.

Národní centrum pro elektronické informační zdroje (CzechELib)

Ing. Martin Svoboda, ředitel Národní technické knihovny, představil závěrečnou prezentaci projektu CzechELib (snímky č. 73 až 82).

PhDr. Mgr. Václav Velčovský, Ph.D., doplnil, že na YouTube pod odkazem <https://www.youtube.com/watch?v=EpB03GbOZpk> je pro zájemce k dispozici záznam ze závěrečné konference projektu CzechELib dokládající, jak Česká republika díky evropským fondům využila možnost systémové proměny. Problematiku open data budou dále rozpracovávat IPs v rámci OP JAK.

Ing. Martin Svoboda doplnil, že je velkým úspěchem, že nyní čeští vědci mohou v režimu open access publikovat u 15 klíčových vydavatelů.

Systémová podpora implementace a řízení Národní RIS3 strategie (RIS3)

Ing. Ivana Křižanová, Ministerstvo průmyslu a obchodu, představila závěrečnou prezentaci projektu RIS3 (snímky č. 83 až 91).

Nebyly vzneseny žádné dotazy ani připomínky.

Informace k využitelnosti výstupů IPs v oblasti akčního plánování

Mgr. Ivo Jupa, ředitel Národního pedagogického institutu ČR, poskytl informace týkající se výstupů IPs SRP a P-KAP v oblasti akčního plánování (dle prezentace snímky č. 95 až 108). Tyto informace si vyžádali členové MV OP VVV v průběhu 25. zasedání MV OP VVV.

Ing. Miloš Rathouský, Svaz průmyslu a dopravy ČR, se dotázal na způsob získávání zpětné vazby na kvalitu nabízených nástrojů či získávání informací o dalších potřebách účastníků.

Mgr. Ivo Jupa vysvětlil, že se problematiky sledování kvality a dopadu řízení týkají body 9 a 10 v předběžné mapě podpory (viz snímek č. 96). Též jsou prováděny průběžné standardní dotazníkové evaluace po každém realizovaném kurzu. Pro velké množství různých výstupů je však obtížné nalézt jednotné hodnotící kritérium.

Další dotaz **Ing. Miloše Rathouského** směřoval k Národnímu plánu obnovy a záměru MŠMT z dodatečných prostředků realizovat projekt týkající se rozvoje kompetencí ředitelů a leadershipu, respektive oblasti, kam by měl tento projekt směřovat.

Mgr. Jaromír Beran navázal na již zmíněnou vizi podpory ředitelů (snímek č. 96 prezentace), kdy jeden z počátečních bodů se týká vzdělávání začínajících ředitelů. NPI ČR ve spolupráci s MŠMT a dalšími organizacemi věnujícími se vzdělávání ředitelů připravil inovovaný obsah těchto kurzů, který klade důraz na rozvoj pedagogického leadershipu jako na jeden z předpokladů proměny kompetencí, které by měl každý ředitel ovládat. V rámci NPO dojde k pokračování a rozšiřování tohoto programu, který již pilotně běží jeden školní rok, měl by směřovat k celkové reformě počátečního vzdělávání ředitelů a vytvoření masy ředitelů, kteří by byli již systémově vybaveni touto kompetencí. To by mělo mít významný systémový dopad v rámci decentralizovaného vzdělávacího systému.

Informace o implementaci Operačního programu Jan Amos Komenský

PhDr. Mgr. Václav Velčovský, Ph.D., představil aktuální informace o implementaci Operačního programu Jan Amos Komenský, zmínil, že bylo vyhlášeno již 15 výzev a schváleno více než 6 000 žádostí o podporu (dle prezentace snímky č. 110 až 113).

Různé

Evropský rok dovedností

Pavel Tychtl seznámil účastníky s ideou, principy a hlavními stěžejními iniciativami Evropského roku dovedností (dle prezentace snímky č. 115 až 139).

Závěr

PhDr. Mgr. Václav Velčovský, Ph.D., poděkoval všem za účast a oznámil, že další termín zasedání monitorovacího výboru bude stanoven v návaznosti na aktivity týkající se ukončování programu, zejména zpracování závěrečné zprávy o implementaci OP VVV.

Konec jednání 13:10 hod.

Hlavní závěry MV OP VVV

MV OP VVV

- vzal na vědomí Pololetní vyhodnocení Strategického realizačního plánu OP VVV na rok 2023;
- projednal a schválil předloženou Výroční zpráva o implementaci OP VVV za rok 2022 a pověřil Řídicí orgán OP VVV předložit ji Evropské komisi.

Přílohy zápisu

- P1 – Prezenční listina z 26. zasedání MV OP VVV
- P2 – Prezentace 26. zasedání MV OP VVV, včetně příloh
- P3 – Usnesení č. 1 k Pololetnímu vyhodnocení Strategického realizačního plánu OP VVV na rok 2023
- P4 – Usnesení č. 2 k Výroční zprávě o implementaci OP VVV za rok 2022

Zapsal: sekretariát MV

Schválil: PhDr. Mgr. Václav Velčovský, Ph.D. (předseda MV)

PhDr. Mgr. Václav Velčovský, Ph.D., v. r.
předseda MV